

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง "การคัดเลือกนักแสดงละครเวทีประเภทมิวสิคัล" ได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์ ดังนี้

- 1.แนวคิดละครเพลง
- 2.แนวคิดองค์ประกอบละครเวที
- 3.แนวคิดการคัดเลือกนักแสดง
- 4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดละครเพลง (Musical Theatre)

ละครเพลงในปัจจุบัน เป็นละครเพลงในเวทีสมัยใหม่ของตะวันตก โดยมีลักษณะแนวอเมริกันที่ผสมผสานเพลงสากล ดนตรี ละครพูดและนาฏศิลป์สากล ซึ่งเป็นละครที่เป็นที่นิยมและพัฒนาขึ้นในสหรัฐอเมริกา และแพร่หลายต่อไปในยุโรปและเอเชีย การแสดง คือ การขับร้องเพลงเป็นหลัก มีดนตรีประกอบเพื่อสร้างบรรยากาศตลอดเรื่อง บทพูดไม่มาก จะสลับด้วยระบำและเพลงตลอดเรื่อง (มัทนี รัตนนิน, 2546: 227)

ในส่วนของโครงสร้างของละครเพลง ประเภทของละครเพลง และลักษณะของละครเพลง ประเภทต่างๆ จะกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป โดยเรียบเรียงจากจารุณี หงส์จากรู (2550 : 117-122) ดังนี้

โครงสร้างของละครเพลง

โครงสร้างในละครเพลงมักจะมีรูปแบบที่เป็นการแสดงละคร (acting) การขับร้อง (singing) และนาฏลีลา (dancing) สลับกันไป ประกอบด้วยการเจรจาด้วยคำพูดหรือด้วยการขับร้องก็ได้ มีการขับร้องเดี่ยว การขับร้องคู่ และการขับร้องกลุ่ม หรือการขับร้องประสานเสียง การขับร้องร่วมกับการเต้นรำ จากฉากที่ชนวนหัว สลับไปสู่ฉากที่จริงจัง หรือสลับกัน

ละครเพลง มีการดำเนินเรื่องในลักษณะจากตัวละครหนึ่งไปสู่ตัวละครอีกตัวหนึ่ง จากการร้องเดี่ยวไปสู่การร้อง 3 คน ไปสู่การเต้นรำ ไปสู่การแสดงในฉากหมู่ มีความหลากหลาย บางครั้งจริงจัง บางครั้งตลก บางครั้งเป็นการบรรยายความรู้สึกของตัวละคร หรือบรรยายสถานการณ์ การสลับสับเปลี่ยนดังกล่าวนี้เองที่เป็นโครงสร้างสำคัญของละครเพลง ฉากเจรจานั้นสามารถแสดงออกได้ในรูปแบบของเพลงต่างๆ การเต้นบัลเลต์หรือระบำปลายเท้า (ballet) หรือการเต้นโมเดิร์นแดนซ์ (modern dance) เช่นเดียวกับรูปแบบละครอื่นๆ

ประเภทของละครเพลง (Musical Theatre) แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. อูปรากร (opera)
2. จุลอุปรากร (operetta)
3. ละครมิวสิคัล (Musical Theatre)
4. รีวิว (revue)

การแสดงอุปรากร เริ่มขึ้นที่ประเทศอิตาลี เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1600 เกิดขึ้นจากความคิดของผู้ที่ประสงค์เปลี่ยนแปลงการแสดงละครกรีก ในอังกฤษ เซคสเปียร์ ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงที่เริ่มต้นมีการแสดงอุปรากร ก็ยังได้ประพันธ์บทเพลงมากมายให้เป็นส่วนสำคัญของละครสุขนานุกรมของเขา ครั้นถึงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ศิลปินชาวอเมริกันมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาละครเพลงที่เป็นแบบฉบับของตนเอง และเป็นที่รู้จักกันในปัจจุบันว่า American Musical หรือ Broadway Musical โดยพัฒนามาจาก Operetta, Vaudeville และ Burlesque

ลักษณะของละครเพลงประเภทต่างๆ

อุปรากร (opera)

อุปรากรเป็นการแสดงละครที่มีดนตรีเป็นส่วนสำคัญตลอดทั้งเรื่องอย่างแท้จริงและมีการร้องเพลงแทนบทพูด มีทั้งบทร้องรำพัน (Aria) ซึ่งเป็นบทร้องที่มีความไพเราะและมีคุณค่าทั้งด้านวรรณศิลป์และดุริยางคศิลป์ นักร้องต้องใช้เทคนิคขั้นสูงในการขับร้องเพลง และมีบทร้องกึ่งพูด (Recitative) ซึ่งเป็นการเจรจาแบบกึ่งร้องกึ่งพูด การแสดงอุปรากรเป็นการผสมกลมกลืนอย่างสวยงามระหว่างดนตรีและละคร

ลักษณะของดนตรีในอุปรากรประกอบด้วย

ดนตรีโหมโรง (Overture) คือ บทประพันธ์ที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีเท่านั้น บรรเลงเพื่อนำเข้าสู่ฉากแรกในอุปรากร บางครั้งใช้คำว่า Prelude แทน Overture เป็นดนตรีที่แสดงบรรยากาศของเรื่องที่กำลังจะชมและรวมทำนองสวระ (theme) ของเรื่องไว้

บทอุปรากร (Libretto) บทอุปรากรอาจดัดแปลงมาจากนวนิยาย หรือบทละครพูดที่มีอยู่แล้ว หรืออาจจะประพันธ์ขึ้นมาใหม่ก็ได้ ส่วนใหญ่บทอุปรากรสมัยก่อนมักจะเป็นภาษาอิตาเลียน เยอรมัน หรือฝรั่งเศส ปัจจุบันจะมีการแปลบทละครอุปรากร เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราว โดยมีแผนกคอมพิวเตอร์ติดอยู่เหนือม่านเวที หรือติดอยู่ที่พนักเก้าอี้ข้างหน้าผู้ชม

บทร้องรำพัน (Aria) เป็นบทร้องเดี่ยวที่ต้องใช้เทคนิคขั้นสูงในการขับร้อง และมีลักษณะเป็นเพลงร้องที่มีคุณค่าในเชิงวรรณศิลป์และคีตศิลป์ เน้นการขับร้อง เทคนิคการขับร้องและดนตรีบรรเลงประกอบ มักเป็นบทเพลงร้องที่ร้องหลังจากบทร้องกึ่งพูด (Recitative)

บทร้องกึ่งพูด (Recitative) คือบทเจรจาในอุปรากรที่มีลักษณะกึ่งร้องกึ่งพูด มีลักษณะไม่เป็นทำนองมากนัก มักเน้นที่เนื้อหาของคำพูดมากกว่า และมีดนตรีคลอประกอบพอประมาณ

วงแชมเบอร์ (Chamber Ensemble) เป็นการขับร้องประสานเสียงกลุ่มเล็ก ประกอบด้วยนักร้องหรือนักแสดงที่มี 2 แนวเสียงขับร้องด้วยนักแสดง 2 คน ซึ่งเรียกว่า ดูเอ็ต (Duet) หรือการขับ

ร้องแบบคู่ ส่วนการขับร้อง 3 แนวเสียงเรียกว่า ทรีโอ (Trio) ไปจนถึงการขับร้องที่มีถึง 9 แนวเสียง โดยนักร้อง 9 คนเรียก โนเนท (Nonet) ซึ่งในแต่ละแนวเสียงขับร้องโดยนักแสดงหรือนักร้องเพียงหนึ่งคนเท่านั้น

นักร้องหมู่ หรือ กลุ่มนักร้องประสานเสียง (Chorus) เป็นกลุ่มคนหรือกลุ่มตัวละครที่มีจำนวนมาก ขับร้องเพลงประสานเสียง ซึ่งมีมากกว่า 2 คนต่อ 1 แนวเสียงในเพลงที่มีมากกว่า 1 แนวเสียงขึ้นไป นักร้องประสานเสียงอาจได้รับบทบาทเป็นฝูงชน ชาวบ้าน กลุ่มทหาร เป็นต้น

วงออร์เคสตรา หรือวงดุริยางค์ (Orchestra) วงออร์เคสตราจะบรรเลงเพลงประกอบการแสดงอุปรากรตลอดทั้งเรื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นการแสดงจนจบการแสดง

การเต้นรำ (Dance) ในอุปรากรมักจะมีระบำหรือการเต้นรำแทรกอยู่ในเรื่อง ซึ่งบางครั้งอาจเป็นระบำบัลเลต์ (Ballet) หรือระบำพื้นเมืองประกอบ เป็นต้น

องก์ และ ฉาก (Acts and Scenes) คือ ในการแสดงจะมีการแบ่งเป็นองก์และมีการแบ่งย่อยลงไปเป็น ฉาก เหมือนละครพูดทั่วไป

ทำนองสัญลักษณ์ (Leitmotif) แนวทำนองหรือแนวดนตรีที่เป็นตัวแทนของตัวละครแต่ละตัว หรือแทนเหตุการณ์ สภาพการณ์ ความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ของตัวละครในเรื่อง ซึ่งแนวทำนองเหล่านี้จะปรากฏอยู่เพื่อเป็นเสมือนตัวแทนของตัวละครนั้นๆ หรือเหตุการณ์นั้นๆ

จุลอุปรากร (Operetta)

จุลอุปรากรเป็นการแสดงละครที่มีดนตรีเป็นส่วนสำคัญ เป็นอุปรากรขนาดย่อมโดยส่วนมากมักจะมีบทพูดเหมือนในละครพูดแทรกอยู่ เป็นเรื่องราวเบาสมอง มีการล้อเลียนเสียดสี มีความสวยงามของท่วงทำนองเพลงและการวางโครงเรื่องให้จับสมบุรณ์คล้ายอุปรากร แต่จะมีบทร้องเดี่ยวที่มีขนาดเล็กกว่าและมีความซับซ้อนน้อยกว่าบทร้องรำพัน (Aria) ซึ่งจะเรียกว่า บทร้องรำพันน้อย (Arietta) จุลอุปรากรพัฒนามาจากอุปรากรชนหัวหรือ opera bouffe ของฝรั่งเศส จุลอุปรากรจะประกอบไปด้วย ดนตรี เพลง การเต้นรำและบทสนทนา มีความรื่นเริงขบขันและนิยมชมชอบอย่างมีความสุข

ละครบรอดเวย์ (Musical Play) หรือละครเพลงอเมริกัน (American Musical)

เป็นละครเพลงที่เริ่มในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ประมาณทศวรรษที่ 1920 โดยพัฒนามาจากจุลอุปรากร, ไวเดอวิล, เบอร์เลสก์, และมินสเทล (Minstrel show)

ไวเดอวิล (vaudeville) เป็นการแสดงของศิลปินเพียงคนเดียวที่ต้องพูด ขับร้องและเต้นรำ ผสมกับการแสดงกายกรรมและการล้อเลียน กำเนิดขึ้นในช่วงครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 18 ในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ในประเทศอังกฤษจะเรียกว่า Music Hall เป็นการแสดงที่มีหลากหลายรูปแบบบนเวทีซึ่งเป็นรายการบันเทิงเบาสมอง มีการแสดงละครแพนโทไมม์ การร้องเพลงเต้นรำ การแสดงตลก การแสดงละครสั้นล้อเลียน การโยนลูกบอล (juggling) การแสดงกายกรรมและมายากล เป็นต้น เป็นการให้ความบันเทิงที่มีสีสันที่เต็มไปด้วยเสียงดนตรี เฮฮา สนุกสนาน และได้พัฒนาในสหรัฐอเมริกาจนถึงครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 20 จึงค่อยเลื่อนไปจากความนิยมของผู้ชม อย่างไรก็ตามการแสดงประเภทนี้ได้สร้างศิลปินให้กับวงการภาพยนตร์และวิทยุที่เพิ่งเริ่มต้นในสมัยนั้น

เบอร์เลสก์หรือ การแสดงขบขันล้อเลียน (Burlesque) เป็นการแสดงบนเวทีที่เกิดขึ้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 มีเนื้อหาเบาสมอง ประกอบด้วยการแสดงละครสั้นๆ ที่เต็มไปด้วยความหยาบโลนหลายๆ ตอน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกัน การร้องเพลงเต้นโชว์ของหญิงสาวและการแสดงล้อเลียนรูปแบบของละครอื่นๆ มีการล้อเลียนละครเรื่องเก่าบ้าง ส่วนมากจะเป็นละครตลกโปกฮา (Slapstick) และละครปิดท้ายคล้ายเครียด (Satyr Play) ซึ่งจะมีจุดสุดยอดที่ระบำเปลื้องผ้า

มินสเทล (Minstrel show) มีตั้งแต่ประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยเฉพาะช่วงหลังสงครามกลางเมือง มีการขับร้อง เต้นรำปรุงรสด้วยมุขตลกมากมายโดยคนผิวขาวที่ทาสหรือสีหน้าากดำ ในลักษณะดูถูกเหยียดผิว จนราวกลางทศวรรษที่ 1890 การแสดงประเภทนี้ได้ลดความโดดเด่นลง จนคริสต์ศตวรรษที่ 20 การแสดงประเภทนี้จึงได้กลืนเข้าไปกับการแสดงขบขันล้อเลียน หรือ เบอร์เลสก์ในที่สุด

ละครบรอดเวย์ ในระยะเริ่มต้นเป็นการแสดงละครเพลงเบาสมอง เรื่องราวชวนหัวสไตล์ของเพลงเป็นแบบสมัยนิยม (pop music) ดังนั้น บทร้องในละครเพลงบรอดเวย์ จะเรียกว่า เพลง

ร้อง (song) ซึ่งต่างจากอุปรากรและจุลอุปรากรที่เป็นเพลง Aria หรือบทร้องรำพัน และบทร้องรำพันน้อย (arietta) เรื่องราวในละครเพลงจะมีความใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากกว่าในจุลอุปรากร

รีวิว (revue)

เป็นละครประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเป็นชุดเพลงที่มีการเดินรำและเรื่องแต่งล้อ (skit) โดยมีประเด็นเดียวกัน (point of view) หรืออาจมีหัวข้อหลักเป็นเรื่องเดียวกัน จะมีลักษณะชวนหัวและมีรูปแบบที่โดดเด่นในการนำเสนอ ไม่ผูกเป็นเรื่อง ไม่มีการพัฒนาตัวละครหรือบทละคร มีรูปแบบที่หลากหลายและกว้างขวาง อาจมีความสมมูลที่แตกต่างกันของสุนาฏกรรมบทเพลง และการเดินรำ เช่นเรื่อง New Faces, Oh Calcutta, Fosse

Revue มาจากภาษาฝรั่งเศส แปลว่า Review หรือ ทบทวน Revue เป็นบททบทวน เหตุการณ์ร่วมสมัย การเฉลิมฉลอง โดยตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 รีวิวเป็นรูปแบบสำคัญรูปแบบหนึ่งของการแสดงบนเวทีเพื่อความบันเทิงในประเทศสหรัฐอเมริกา

รีวิวยังครอบคลุมการแสดงบนเวทีที่หลากหลายและกว้างขวาง อาจเป็นการแสดงที่มีหลายองค์ มีเพลงและการเดินรำ ตั้งแต่การแสดงที่มีเพลงมากมาย การแสดงตลกเดี่ยวหรือคู่ การแสดงเดี่ยวเครื่องดนตรี การแสดงมายากล การต่อสู้ การแสดงจำอวด อาจเป็นการแสดงประเภทเดียวบนเวที เช่น การร้องเพลงทั้งรายการการแสดงหรือการเดินรำทั้งรายการการแสดง อาจมีนักแสดงจำนวนมากหรืออาจมีน้อยก็ได้ อาจมีฉาก หรือเครื่องประกอบฉาก แสง เสียง เครื่องแต่งกายและเทคนิคพิเศษหรืออาจไม่มีก็ได้ แต่มีลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่รีวิวทุกการแสดงจะต้องมี คือ ไม่มีโครงเรื่อง (Plot) หรือไม่มีเรื่องราวเพื่อผูกทั้งการแสดงเข้าด้วยกัน แต่อาจจะมีแก่นเรื่อง (Theme) เดียวกันได้

นอกจากนี้ Novak Elaine Adams (1988:1-4) ยังได้อธิบายไว้ว่า มิวสิคัล คือการแสดงที่เกี่ยวข้องกับการผสมผสานของดนตรี การร้องเพลง การแสดง และองค์ประกอบศิลป์ เมื่อพิจารณาทั้งหมดของมิวสิคัลอเมริกันจะเห็นว่า มี 3 ส่วนหลักคือ มิวสิคัล (musical) โอเปร่า (opera) และรีวิว (revue) ประกอบด้วยหลายประเภทย่อยๆ เช่น

-มิวสิคัล (musicals) จะประกอบด้วย musical comedies, musical dramas, operatic musicals, rock musicals

-โอเปร่า (operas) ประกอบด้วย grand operas, light operas, comic operas, operettas, popular operas

-รีวิว (revues) ประกอบด้วย vaudeville, burlesque, variety shows, nightclub, cabaret entertainments

แม้ว่าทั้งมิวสิคัลและโอเปร่าจะเป็นการเล่าเรื่องโดยใช้ดนตรี การร้องเพลง การแสดง การเต้นรำ และองค์ประกอบศิลป์ แต่ก็สามารถที่จะแยกความแตกต่างระหว่างทั้งสองประเภทนี้ได้ เพราะว่า ในการแสดงโอเปร่านั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นการร้องทั้งหมด ในขณะที่มิวสิคัลนั้นจะมีบทพูดด้วย ในการแสดงโอเปร่าจะให้ความสำคัญกับดนตรีและการร้องเพลง แต่ในมิวสิคัล ทั้งบทละคร การแสดง การเต้นรำ และองค์ประกอบศิลป์จะมีความสำคัญมากเท่าๆ กับดนตรีและการร้องเพลง

ลักษณะเฉพาะของละครเวทีประเภทมิวสิคัล (Characteristics of the Musical)

-ที่มาของละครเวทีประเภทมิวสิคัล อาจจะมีที่มาจากทั้งบทละคร นวนิยาย เรื่องเล่า บทกวี ภาพยนตร์ ชีวิตประวัติ ประวัติศาสตร์ การ์ตูน ผลงานของศิลปิน เป็นต้น

-ละครเวทีประเภทมิวสิคัล มีหลายรูปแบบ เป็นได้ทั้งแบบสุนทราภรณ์ โศกนาฏกรรม ตลกชนิดโปกฮา ตลกชนิดเสียดสี โรแมนติกคอมเมดี้ แฟนตาซี ดราม่า เมโลดราม่า เป็นต้น

-การสร้างสรรคการแสดงละครเวทีประเภทมิวสิคัลอาศัยการร่วมมือกันของ ผู้เขียนบท นักแต่งเพลง ผู้อำนวยการผลิต ผู้กำกับเวที นักแสดง นักร้อง นักเต้น นักแสดงตลก ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (เช่น นักมายากล นักแสดงละครสัตว์) นักออกแบบท่าเต้น ผู้กำกับการเต้น ผู้กำกับการร้อง ผู้ควบคุมวงดนตรี ผู้ประพันธ์ นักเปียโน วงออร์เคสตรา ผู้ออกแบบฉาก ผู้ออกแบบแสงและเสียง ผู้ช่วยในด้านต่างๆ รวมถึงทีมประสานงาน

- ธรรมเนียมปฏิบัติของละครเวทีประเภทมิวสิคัลมีอยู่หลายแบบซึ่งผู้ชมจะต้องยอมรับ และทำความเข้าใจ เช่น ตัวละครกำลังพูดอยู่จากนั้นก็ร้องเพลง, ตลอดการแสดงผู้ชม จะเห็นวงออร์เคสตราและผู้ควบคุมวงด้วย

-การแสดงละครเวทีประเภทมิวสิคัล เป็นการแสดงสดตรงหน้าผู้ชม นักแสดงจะร้องและพูดกับผู้ชมตลอดเวลา

-นักแสดงละครเวทีประเภทมิวสิคัลจะต้องมีความสามารถหลายด้าน โดยที่จะต้องสามารถแสดงได้ ร้องได้ และเต้นได้ นอกจากนี้ อาจจะต้องโชว์ทักษะอื่นๆ ด้วย เช่น เล่นเป็นตัวละครได้ เล่นดนตรีได้ และเล่นโวลเลอรส์เกตได้ในบางเรื่อง

-ละครเวทีประเภทมิวสิคัล เป็นรูปแบบการแสดงที่ได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ การผสมผสานระหว่างดนตรี เพลง นาฏลีลา การแสดง และบทละครที่ดี กับฉากที่มีความเหมาะสม เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และแสงสี เป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้ชมได้เป็นอย่างดี

Novak Elaine Adams ได้แบ่งองค์ประกอบของละครเพลง ซึ่งมีเนื้อหาสำคัญดังนี้ (อ้างถึงใน ชโลธร จันทะวงศ์, 2554:8-11)

1. โครงเรื่อง (PLOT)

โครงเรื่องคือแผนสำหรับละครเพลง เป็นตัวโครงที่จะบ่งบอกว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างในการแสดงนั้นๆ จะต้องมีการบอกเรื่องราว และกำหนดบุคลิกลักษณะของตัวละคร รวมทั้งบ่งบอกถึงใจความ แก่นสาร รวมทั้งแง่คิดต่างๆ ของเรื่อง

2. ตัวละคร (CHARACTERS)

ตัวละครที่แสดงในละครเพลง โดยแสดงตามเค้าโครงเรื่อง บทพูด บทร้องและท่าเต้นที่ได้รับ โดยจะมีความแตกต่างและหลากหลาย ทั้งในด้านของวัย ขนาดรูปร่าง การเคลื่อนไหว เสียง บุคลิกภาพ การแสดงออก ความชอบ อารมณ์ มุมมอง ความเชื่อ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ เป็นต้น

3. แก่นความคิด (THOUGHTS)

ความคิด มุมมอง และแง่คิดจะมีความสอดคล้องกับแก่นสารใจความของละครเพลงในเรื่องนั้นๆ ซึ่งจะเป็นสารที่ส่งถึงผู้ชมผ่านบทพูด การแสดง บทเพลง การเต้น หรือแม้แต่สัญลักษณ์ต่างๆ

4. บทพูด (DIALOGUE)

ถ้อยคำในบทพูดจะต้องผ่านการประพันธ์จากผู้ประพันธ์ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงตัวละครเค้าโครงเรื่อง และความคิด โดยคำแต่ละคำนั้นจะต้องมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะตัวละคร สถานการณ์ และรูปแบบของการแสดง เนื่องมาจากการแสดงละครเพลงนั้นจะต้องมีการใช้เวลาไปกับเรื่องของเพลง ดนตรีและการเต้น ดังนั้นบทพูดมักจะถูกลดทอนลงโดยคำพูดนั้นจะไม่ใช่ถ้อยคำที่สุญเปล่า จะต้องมีความรัดกุมและเข้าใจได้ชัดเจน

5. ตำแหน่งหน้าที่ของเพลงและการเต้น (PLACEMENT OF SONGS AND DANCES)

ในแต่ละฉากของละครเพลงนั้นจะต้องมีการจัดวางในเรื่องของเพลงและการเต้นให้ถูกตำแหน่ง และช่วงอารมณ์ของละครเพลงที่กำลังทำการแสดง

6. การกำหนดตำแหน่งและทิศทางบนเวที (STAGE DIRECTIONS)

ในด้านของการแสดงบนเวทีสิ่งที่จะต้องเป็น ก็คือ การบ่งชี้และการกำหนดทิศทาง ตามบทที่มีของละครเพลง เพื่อเป็นการเก็บรายละเอียดต่างๆบนเวที

7. เนื้อเพลง (LYRICS)

ละครเพลงนั้นย่อมต้องมีเนื้อเพลงที่ถูกแต่งขึ้นโดยผู้แต่งเพลง อาจมีจำนวนหนึ่งหรือสองคนขึ้นไปก็ได้ ขึ้นอยู่กับแต่ละองค์ระละคร โดยประเภทของเพลงที่ใช้ในละครเพลงนั้นมีหลากหลายประเภท แตกต่างกันไป ดังเช่น Ballad จะมีความโรแมนติกและลื่นไหลไปตามท่วงทำนอง, Rhythm song or Jump tune จะมีจังหวะที่รวดเร็วและหนักแน่น, Narrative songs เพลงที่เล่าเรื่องราวหรือสิ่งที่เกิดขึ้น, Comedy songs มีอารมณ์และจังหวะที่สนุกสนาน ตลกและขัน, Patter

songs เป็นการร้องหลายคำด้วยความรวดเร็ว ปกติมักจะมีความตลกขบขัน, Dramatic songs มีใจความและเนื้อหาที่เข้มข้น ซึ่งและกินใจ สะท้อนเรื่องราวแง่คิดต่างๆ เป็นต้น

8. โน้ตเพลง (SCORE)

ผู้แต่งเพลงจะเขียนโน้ตเพลงที่ใช้ในการแสดงละครเพลง โดยโน้ตเพลงนั้นจะประกอบไปด้วย เพลงเปิดเรื่อง (Overture) เพลงระหว่างสลับฉากหรือระหว่างปิดฉาก(The entr'acte) โน้ตดนตรีสำหรับการแสดง เพลง เดิน บทพูด ท่าทาง การเปลี่ยนฉาก และการปิดม่านการแสดง โดยเพลงที่ใช้นั้นจะต้องมีการกำหนดคีย์และระดับเสียงที่แตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 2 ระดับเสียงของเพศหญิงและเพศชาย

หญิง		ชาย	
Sopranos	เสียงสูง	Tenor	เสียงสูง
Mezzo-soprano	เสียงกลาง	Baritone	เสียงกลาง
Contralto/Alto	เสียงต่ำ	Bass	เสียงต่ำ

9. การเต้น (DANCES)

การเต้นเป็นการเคลื่อนไหว หรือแสดงท่าทางประกอบภายใต้จังหวะและดนตรี โดยในการเคลื่อนไหวนั้น มีปัจจัยหลักๆ อยู่ 3 ประการ ก็คือ

9.1 เวลา (Time) ในที่นี้รวมถึงจังหวะในดนตรี (Tempo) และระยะเวลาในการเคลื่อนไหวท่าทาง

9.2 ความรู้สึกอย่างแรงกล้า (Intensity) การผลักดัน หรือบังคับเอาพลังงานออกมาใช้ในการแสดง

9.3 การเว้นระยะ (Space) ทิศทางของการเคลื่อนไหว เช่น เดินหน้า ถอยหลัง ขอบเขตที่ใช้ (เคลื่อนไหวจากเล็กไปใหญ่ หรือใหญ่ไปเล็ก) ระดับที่ใช้ (สูง-ต่ำ) ทั้งนี้ตามแต่สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในละครเพลง

ประเภทของการเต้นที่ปรากฏในละครเพลงมีดังนี้ Jazz ,Tap ,Ballet ,Pointe, Modern Acrobatic ,Social, Folk ,Period ,Ethnic, Ballroom, Soft shoe ,Eccentric, Exotic, Break และการผสมรวมกันของการเต้นลักษณะดังกล่าว ซึ่งบางครั้งมีชื่อเรียกว่า Show Dance หรือ Stage Dance

แนวคิดองค์ประกอบละครเวที

การกำกับการแสดงละครเวทีเป็นศาสตร์และศิลปะที่สำคัญยิ่งของศิลปะการละครในยุคปัจจุบันมีพัฒนาการมา 150 ปี ตั้งแต่ประมาณ ค.ศ. 1850 ในประเทศตะวันตก และได้มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนามาเรื่อยๆ จนเกิดรูปแบบและแนวทางของการกำกับการแสดงละครเวที ผู้มีอิทธิพลที่สุดที่ปฏิรูปวิธีการแสดงและกำกับการแสดงแนวใหม่คือ คอนสแตนติน สตานีลาฟสกี (Konstantin Stanislavsky) และวลาดีมีร์ เนมีโรวิช-ดันเชนโก (Vladimir Nemirovich-Danchenko) ชาวรัสเซีย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ผู้กำกับการแสดงกลายเป็นกุญแจสำคัญของการสร้างและการจัดแสดงละครเวที เนื่องจากผู้กำกับการแสดงเป็นศูนย์กลางที่จะประสานระหว่างผู้ประพันธ์ละคร ผู้แสดง ผู้ควบคุมฝ่ายต่างๆ เช่น ฉาก แสง สี เสียง และที่สำคัญที่สุด ก็คือ ผู้ชม โดยผู้กำกับการแสดงจะเป็นผู้ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ในละครไม่ว่าจะเป็นเรื่องราว ตัวละครและแก่นเรื่อง เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ ผ่านการสร้างสรรค์ การตีความ ออกมาเป็นละครที่ปรากฏบนเวที ดังนั้น ผู้กำกับการแสดงจะต้องวิเคราะห์อย่างละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบละคร 6 ประการ ซึ่งประกอบกันเป็นบทละครที่ดี ซึ่งทั้งหกประการนี้ อริสโตเติล ได้ระบุไว้ใน The Poetics ซึ่งเป็นทฤษฎีแรกเริ่มในการศึกษาการละคร ดังนี้ (มัทนี รัตนิน, 2546: 1-3,34-35)

องค์ประกอบละครเวที

1. ลำดับขั้นตอนของเรื่องหรือโครงเรื่อง และตามโครงสร้างของเรื่อง (plot & structure) การดำเนินเรื่องจะมีลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์และการกระทำที่สำคัญในเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

1.1 การเปิดเรื่อง (exposition)

1.2 พัฒนาการไปสู่ความยุ่งยาก และ ปัญหาขัดแย้ง (development, complication, conflicts)

1.3 วิกฤตการณ์ (crisis)

1.4 จุดแตกหักหรือจุดระเบิด (climax)

1.5 การคลี่คลาย (denouement or resolution)

1.6 การจบ (ending)

2. ตัวละคร (characters) ตัวละครที่สำคัญ คือ ตัวเอก (protagonist) ซึ่งเป็นตัวแกนนำของเรื่อง อาจเป็นหญิงหรือชายก็ได้ ตัวขัดแย้ง (antagonist) ผู้กำกับการแสดงจะต้องวิเคราะห์ตัวละครแต่ละตัว ในเรื่องของลักษณะ อุปนิสัย พฤติกรรม ของตัวละคร ภูมิหลังตัวละคร ที่สำคัญคือ จุดมุ่งหมายของตัวละคร ความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการ ความสัมพันธ์ของตัวละคร

3. แนวความคิดหลักและแนวคิดอื่นๆ (theme & ideas) ผู้ประพันธ์บทละครแต่ละเรื่องจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงแนวความคิดหลักที่เป็นแก่นหรือหัวใจของเรื่อง ซึ่งในการดัดแปลงบทละคร ผู้กำกับการแสดงอาจเน้นแนวคิดหลักเดิม หรือการตีความของตน ทั้งนี้จะต้องมีความเป็นไปได้ สมเหตุสมผล อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้กำกับการแสดงประสงค์จะเน้นแนวความคิดหลักใดก็ควรจะมั่นคงอยู่ในแนวคิดนั้นโดยตลอด (consistent) ไม่เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาจนหาทิศทางไม่ได้ซึ่งจะทำให้ผู้แสดงและผู้ชมสับสนได้

4. ศิลปะในการเจรจาและบทสนทนา (diction & dialogue) โดยทั่วไป ก็คือ การเลือก คำพูดที่เหมาะสมในการแสดงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และหมายถึงศิลปะของการเจรจา หรือการ พูดออกเสียงได้ไพเราะชัดเจน การสื่อความหมายในบทสนทนา (dialogue) ให้ผู้ชมเข้าใจ รวมทั้งมี ความรู้สึกร่วมในเหตุการณ์ ผู้กำกับจะต้องตีความและวิเคราะห์บทละครของตัวละครทุกตัวได้เป็น อย่างดี รวมทั้งจะต้องควบคุมคุณภาพการเปล่งเสียงของนักแสดง ให้เหมาะสมกับบุคลิกลักษณะ ตัวละครและการกระทำ สามารถแสดงอารมณ์ ความรู้สึก “ส่ง” (project) ออกมาถึงผู้ชมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ รวมถึงจังหวะและลีลาของการพูดให้สอดคล้องกับกิริยาท่าทาง การเคลื่อนไหวตาม แนวทางการแสดงที่ต้องการจะนำเสนอ ทั้งนี้ การพูดจะต้องมาจากความรู้สึกที่แท้จริง และมีความ จริงใจ มิใช่แต่เปล่งเสียงไพเราะถูกต้องอย่างเดียว

หน้าที่ของบทสนทนาหรือบทเจรจา คือ

4.1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานและภูมิหลังของเรื่อง เช่น กาลเวลา สถานที่ บรรยายภาพ สีสัน (tone) สภาพชีวิตและสังคม บางครั้งอาจกล่าวถึงแนวคิดหลักของเรื่อง

4.2 ให้ข้อมูลและภูมิหลังเกี่ยวกับตัวละคร แสดงลักษณะ บุคลิกภาพ อุปนิสัย ใจคอ พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ความต้องการ และเป้าหมายสูงสุด หรือจุดมุ่งหมาย ของตัวละคร

4.3 แสดงเรื่องราว การกระทำ และเหตุการณ์ในเรื่องตามลำดับโครงเรื่อง โดยใน การสนทนา ตัวละครจะแสดงจุดประสงค์ที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วจึงกระทำสิ่งนั้นด้วยกาย หรือวาจา

4.4 แสดงแนวคิดหลักและความคิดต่างๆ ซึ่งอาจบอก หรือแฝงอยู่ในบทต่างๆ

4.5 สร้างสีสันและคุณลักษณะของบรรยากาศของแต่ละฉาก เช่น ผู้แสดงจะต้อง ออกมาบรรยายฉาก กาลเวลา สถานที่ และบรรยากาศอย่างละเอียดอยู่ในบท ซึ่งผู้ประพันธ์เขียน ไว้ให้เห็นภาพ โดยผู้ชมจะจินตนาการตามศิลปะการบรรยายของผู้แสดง

4.6 บทเจรจาจะช่วยสร้างจังหวะ (rhythm) และลีลา (tempo) ของแต่ละฉาก แต่ละตอน จังหวะ หมายถึง จังหวะในการกระทำของตัวละครแต่ละตัว ส่วนลีลา หมายถึง ความช้า ความเร็ว หรือปานกลาง ของละครทั้งฉากแต่ละช่วง ลีลาของดนตรี บทสนทนาในฉาก เหล่านั้น ก็จะมีจังหวะและลีลาตามบรรยากาศของฉาก เหตุการณ์ และการกระทำในเรื่อง

5. ดนตรี (music) ดนตรีเป็นศิลปะการแสดงอีกสาขาหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญมากในการ จัดแสดง และเป็นสิ่งที่ประกอบให้ละครมีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ช่วยเสริมอารมณ์และ พื้นฐานของบรรยากาศ เชื่อมโยงฉากต่อฉากให้ประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือแตกต่างกัน โดยไม่ต้องหยุดชะงัก

6. ศิลปะการสร้างภาพให้ปรากฏบนเวที องค์ประกอบการจัดแสดงซึ่งปรากฏเป็นภาพ 3 มิติบนเวที (spectacle) ได้แก่ ฉาก แสง สี เครื่องแต่งกาย และแต่งหน้า (ในที่นี้รวมเรียกว่า ประจักษ์ศิลป์ รวมทั้ง นาฏศิลป์ลีลา ท่าเต้น และศิลปะการแสดงต่างๆ แต่ละส่วนมีบทบาทและ หน้าที่ที่จะทำให้ละครสมบูรณ์แบบขึ้น และต้องสอดคล้องกับแนวของเรื่อง แนวการนำเสนอ (style) แนวความคิดหลัก สีสัน และบรรยากาศในเรื่อง อย่างมีเอกภาพประสานกลมกลืนกัน ซึ่งสิ่ง เหล่านี้เป็นส่วนประกอบและเป็นตัวเสริมที่สำคัญ

กล่าวได้ว่า นาฏศิลป์เป็นศิลปะการแสดงอีกแขนงหนึ่ง ซึ่งมีบทบาทในละครทั้งที่เป็น ส่วนประกอบและบทบาทในฉากที่ผู้ประพันธ์ระบุไว้ในบท นาฏศิลป์มีความสำคัญมากในอดีตกาล ในละครจะมีการร่ายรำประกอบการร้องการแสดง เป็นต้น ในยุโรปสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 นาฏศิลป์บัลเลต์มีบทบาทสำคัญในโอเปรา และละครร้องโอเปอเรตตา (operetta) ต่อมาใน คริสต์ศตวรรษที่ 20 ในละครเพลง (musical comedy) ของอเมริกัน เกิดนาฏศิลป์สมัยใหม่และ นาฏศิลป์แจ๊สแนวต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันจะนิยมเรียกกันว่านาฏลีลา

นาฏลีลาในละครมี 2 ประเภท คือ

1. นาฏลีลาประกอบละคร (incidental dance) คือ มีบทบาททำให้รื่นเริง สดใส มีชีวิตชีวาขึ้น แต่ไม่สำคัญต่อการดำเนินเรื่องโดยตรง

2. นาฏลีลาที่เป็นส่วนของละคร (dramatic dance) คือ เป็นตัวเดินเรื่อง แสดงแนวคิดหลัก แสดงบุคลิกภาพของตัวละคร และสร้างบรรยากาศของเรื่อง ซึ่งสำคัญต่อเนื้อเรื่องและตัวละคร ไม่สามารถตัดออกไปได้ เพราะจะมีผลกระทบต่อการดำเนินเรื่อง

ทุกด้านที่กล่าวมานี้ ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญกับละครทั้งสิ้น ซึ่งผู้กำกับจะต้องใช้ในการสร้างสรรค์ละครออกมาเป็นงานศิลปะที่มีชีวิตใหม่ของตัวเองให้โดดเด่นอยู่บนเวที และทำให้ผู้ชมเข้าถึงเนื้อหาสาระได้ เข้าใจในแง่มุมต่างๆ ที่ต้องการจะนำเสนอ และได้เสพสุนทรียภาพจากบทละคร การแสดง ดนตรี นาฏลีลา ฉาก แสง สี เครื่องแต่งกาย แต่งหน้า รวมทั้งได้รับความบันเทิง อาหารแห่งสติปัญญา และสามารถยกระดับจิตใจของผู้ชมให้เกิดความอิ่มเอมใจ

จากองค์ประกอบละคร 6 ประการนี้ มีความคล้ายคลึงกับองค์ประกอบของนวนิยายและองค์ประกอบการเล่าเรื่อง แต่สิ่งที่ละครเวทีมีความแตกต่างจากสื่ออื่นก็คือ ดนตรี และนาฏลีลา ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของละครเวทีและละครเพลง ในขณะเดียวกัน จารุณี หงส์จารุ (2550 : 105) ก็ได้อธิบายว่า อริสโตเติลให้ "เพลง" เป็นองค์ประกอบที่ 5 ของบทละคร ซึ่งหมายถึง "เสียง" เพราะบทละครกรีกโบราณล้วนแต่มีบทเพลงซึ่งคอรัส (chorus) หรือนักร้องหมู่จะต้องขับร้องทั้งสิ้น ในที่นี้หมายรวมไปถึงเสียงที่ปรากฏบนเวทีซึ่งภาษาที่ใช้ในบทพูดคือเสียงของภาษารวมถึงความเงียบระหว่างคำพูดต่างก็นับเป็น "เพลง" ในแง่ของละคร ตามหลักของอริสโตเติลนั้น บทเพลงที่ดีต้องเป็นส่วนหนึ่งของบทละครเช่นเดียวกับบทพูดและต้องมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ ในละครด้วย

เสียงและดนตรีมีอิทธิพลกับละครมาตั้งแต่แรกเริ่ม ละครหลายประเภทได้รับอิทธิพลมาจากดนตรีหรือมีความสัมพันธ์กับดนตรีมาก่อน ปัจจุบันเสียงมีบทบาทมากขึ้นในการผลิตละคร เสียงสามารถสร้างบรรยากาศและเป็นอีกสื่อหนึ่งที่ทำให้ผู้ชมเห็นลักษณะพิเศษของตัวละครนั้นๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น บุคลิก ความคิด และความรู้สึกต่างๆ เป็นต้น

สถานภาพและบทบาทของดนตรีในละคร

จารุณี หงส์จารุ (2550 : 122-123) ได้อธิบายสถานภาพของดนตรีในละคร แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบดังนี้ คือ ดนตรีที่เป็นส่วนสำคัญในละคร (dramatic music) หมายถึง ดนตรีที่อยู่ในละคร

ที่ใช้ดนตรีเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่องตั้งแต่เริ่มต้นจนจบเราเรียกว่า ละครเพลง (musical theatre) ซึ่งหมายถึงอุปรากร จุลอุปรากร ละครบรอดเวย์ และร็ิวว ชาวอเมริกันเรียกละครเพลงบรอดเวย์ (broadway theatre) ว่าเป็นมิวสิคเคิล (musical) หรือมิวสิคเคิลเธียเตอร์ (musical theatre) อย่างไรก็ตามหนังสือหลายเล่มได้ให้ความชัดเจนในเรื่องนี้ โดยใช้คำว่า ละครเพลงบรอดเวย์ หรือละครเพลงอเมริกัน แทนคำว่า มิวสิคเคิลเธียเตอร์ บทบาทของดนตรีที่เป็นส่วนสำคัญในละคร (dramatic music) บทบาทของดนตรีในละครรูปแบบนี้ จัดได้ว่าดนตรีมีบทบาทสำคัญต่อละคร และอยู่ตลอดทั้งเรื่องในการแสดงอุปรากรและละครบรอดเวย์ นอกจากนี้ยังหมายถึงละครที่ต้องอาศัยดนตรีและบทเพลงที่ให้เข้ากับการแสดงของตัวละคร ดนตรีได้รับการประพันธ์ให้เป็นไปตามความต้องการของบทละครและหากไม่มีการใส่ดนตรีเข้าไปเฉพาะจุดที่กำหนดไว้ จะมีผลทำให้ละครนั้นเปลี่ยนไปอย่างมาก ส่วนใหญ่ดนตรีสำหรับการแสดงละครรูปแบบนี้เป็นการแสดงสด

อีกรูปแบบหนึ่ง คือ ดนตรีเป็นส่วนประกอบในละคร (incidental music) ดนตรีในรูปแบบเป็นส่วนประกอบนี้ อาจได้รับการประพันธ์สำหรับประกอบการแสดงละครโดยเฉพาะหรือไม่ก็ได้ ในต่างประเทศ สมัยแรกเริ่มที่มีการบันทึกเสียง ไม่นิยมให้มีการใช้เทปหรือแผ่นเสียงมาเปิดเสียงเพื่อประกอบการแสดง แต่ในระยะหลัง มีการใช้เทปหรือแผ่นเสียงมากขึ้น ในการแสดงดนตรีสดในละครนั้น ได้มีการนำดนตรีประเภทรีคอร์ดและโฟล์คมาใช้ประกอบการแสดงอีกด้วย

นอกจากการนำดนตรีบรรเลงมาใช้ประกอบแล้ว ยังอาจมีการเพิ่มบทเพลงร้องเข้าไปในบทละครด้วย เช่น ในละครของเชคสเปียร์ ได้มีการบรรจุเพลงเข้าไปหลายเพลง เพื่อให้ความสำคัญต่ออารมณ์ของละคร ณ จุดนั้นให้เด่นชัดขึ้น หรือไม่ก็เพื่อเพิ่มความสุนทรีโดยแทรกเพลงก่อนที่จะดำเนินเรื่องต่อไป ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ละครที่เป็นที่นิยม มักมีเพลงประกอบอยู่ด้วยหลายเพลง ดนตรีที่เป็นส่วนประกอบในละคร อาจใช้ประกอบการเต้นรำ และนำมาใช้เป็นเพลงโหมโรงก่อนเริ่มการแสดงอีกด้วย ซึ่งบทบาทของดนตรีในฐานะส่วนประกอบในละคร (incidental music) นั้นมีหลายประการ เริ่มตั้งแต่การสร้างบรรยากาศให้กับเรื่อง การเน้นหรือทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตามไปกับเรื่องได้ รวมถึงการนำเข้าสู่เรื่องและเชื่อมโยงจากฉากหนึ่งไปสู่อีกฉากหนึ่งหรือจากเวลา

หนึ่งไปสู่อีกเวลาหนึ่ง นอกจากนี้ ยังใช้ประกอบการเดินรำ ไปพร้อมๆ กับการเพิ่มความสุนทรีย์ในละครได้

ประเภทของเสียงในละคร

นักแสดงใช้เสียงเป็นสื่อหนึ่งในการแสดง เสียงจึงเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญของนักแสดง นักแสดงจำเป็นต้องฝึกฝนการเปล่งเสียงอย่างสม่ำเสมอ และดูแลร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง เพราะเสียงเกิดจากลมหายใจ ดังนั้น นักแสดงจำเป็นต้องฝึกการหายใจให้ถูกต้องเพื่อให้ได้เสียงที่มีพลัง นอกจากนี้ ยังต้องฝึกเปล่งเสียงอักขระต่างๆ ให้ชัดเจน รวมทั้งจัดอาการบางอย่างที่ติดเป็นนิสัย เช่น พูดติดอ่าง เป็นต้น พูดติดอ่าง เป็นต้น โดยประเภทของเสียงมี ดังนี้

1. เสียงพูด

เสียงพูดที่ดีจะต้องมีความกังวาน ใส และเต็ม พังสลายหู แม้ว่านักแสดงจะต้องตะโกนใส่กันก็ตาม ผู้ชมจะต้องไม่รู้สึกรำคาญฟังเสียงบนเวทีไม่ได้ ยกเว้นเป็นความต้องการของผู้กำกับการแสดงหรือเป็นความตั้งใจของผู้เขียนบท นักแสดงจะต้องทั้งพูดและขับร้อง ดังนั้น นักแสดงจึงต้องมีพลังมาก และสามารถสื่อความรู้สึกต่างๆ ได้ตามที่ต้องการ นักแสดงจะต้องสามารถพูดให้เข้าถึงคนฟังซึ่งหมายความว่า นักแสดงต้องสื่อความหมายในสิ่งที่ตนพูดหรือขับร้องให้ผู้ชม “ได้ยิน” และ “เข้าใจ” ในสิ่งที่เราต้องการจะสื่อ

2. เสียงขับร้อง

เสียงมนุษย์เป็นดังเสียงดนตรีประเภทหนึ่ง มนุษย์จึงเปรียบเหมือนเครื่องดนตรีที่มีชีวิต มีความคิด อารมณ์ ความรู้สึก โดยมนุษย์สามารถสื่อสารผ่านคำร้องได้อย่างลึกซึ้งและได้ความหมายกว่าเครื่องดนตรีใดๆ ในโลก มนุษย์ใช้ร้องแก้วในการสื่อสารความคิดและความรู้สึกในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการแสดงออก ในขณะที่ร้องกรองมักถูกนำมาเพื่อถ่ายทอดและแสดงความรู้สึกที่ละเอียดละเมียดละไมกว่าด้วยจังหวะและลีลาของภาษาชั้นลึกลับแต่เสียงเพลงสามารถสื่อให้เห็นถึงพลังของการแสดงออกในเบื้องลึกของจิตและวิญญาณ

3.เสียงขับร้องกลุ่ม

คอรัสหรือนักร้องหมู่ (chorus) ในแรกเริ่มนั้นกลุ่มนักร้องขับร้องเพลงเป็นกลุ่มเสียงเดียวกันและแสดงบนเวทีไปด้วย ต่อมาในยุคกลางเริ่มมีการประสานเสียงแบบง่าย ๆ และพัฒนามาจนถึงสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ กลุ่มนักร้องเริ่มขับร้องเพลงประสานเสียงที่ซับซ้อนมากขึ้น เรียกเป็นการขับร้องประสานเสียง (choral singing) โดยมีนักร้องหมู่หรือคณะนักร้องประสานเสียง (chorus) เป็นผู้ขับร้อง คณะนักร้องประสานเสียงประกอบด้วยกลุ่มนักร้องเสียงต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันตามประเภทเสียง แต่ละแนวเสียงประกอบด้วยนักร้องแนวเสียงละ 2 คนขึ้นไปและมีการผสมของแนวเสียงในแบบต่างๆ

4.เสียงดนตรี

การเล่นดนตรี การขับร้อง และการเต้นรำหรือนาฏลีลา มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในการแสดงละครตลอดมาตั้งแต่ยุคแรกๆ

5.เสียงนามธรรม (abstract sounds) และเสียงประกอบเรื่อง (sound effects)

นอกจากเสียงนักแสดงและเสียงดนตรีแล้ว ในการแสดงยังมีเสียงอีกประเภทหนึ่งคือเสียงที่ไม่ใช่เสียงดนตรี เป็นเสียงที่ทำให้เกิดบรรยากาศต่างๆ ในการแสดง หรือเพื่อให้เห็นภาพผ่านสื่อประสาท ซึ่งอาจเป็นเสียงที่ได้จากธรรมชาติ คือเสียงที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่ต้องสร้างเสียง เช่น เสียงฟ้าร้อง เสียงเครื่องบิน เสียงคนเดิน เสียงคนปรบมือ เสียงเด็กร้อง เป็นต้น หรืออาจเป็นเสียงที่ผลิตโดยผู้ออกแบบเสียง (sound designer) คือ เสียงที่ต้องอาศัยเทคนิคต่างๆ เข้าช่วยเพื่อผลิตเสียงประกอบที่ต้องการ เช่น เสียงประหารชีวิตด้วย การตัดศีรษะ ซึ่งไม่สามารถหาได้จากเสียงธรรมชาติ เสียงยักษ์หรือไดโนเสาร์ขนาดใหญ่เดิน เป็นต้น

แนวความคิดคัดเลือกนักแสดง

Donald Oliver (1995:13-18) ได้อธิบายไว้ว่า เมื่อทีมผลิตจะพิจารณาคัดเลือกนักแสดงนั้น องค์ประกอบต่อไปนี้จะมามีบทบาทสำคัญในการคัดเลือก คือ

1. ลักษณะท่าทางและบุคลิก (look and type) คือ ทีมคัดเลือกจะดูจากลักษณะท่าทาง และบุคลิกของนักแสดงว่ามีความใกล้เคียงกับตัวละครแบบไหน เช่น ตัวละครนำชาย ตัวละครนำหญิง ตัวโกง หรือตัวร้าย และตัวตลก เป็นต้น

2. เสียง (voice) คือ ทีมงานจะพิจารณาเกี่ยวกับคุณภาพของเสียงและช่วงเสียงของนักแสดง ซึ่งจะมีผลต่อการเรียบเรียงดนตรี

3. ความสามารถทางการแสดง (acting ability) การมีเสียงร้องที่ดีอาจจะไม่เพียงพอซึ่งทีมคัดเลือกจะพิจารณาความสามารถทางการแสดง ดังนั้น นักแสดงต้องแสดงได้ดีด้วย

4. ความสามารถในการเต้น (dance ability) ในปัจจุบัน ผู้ผลิตส่วนใหญ่ต้องการจ้างนักแสดงที่มีสมารถในทุกด้าน คือ การแสดง ร้องเพลง และการเต้น ดังนั้น ความสามารถในการเต้นจึงเป็นองค์ประกอบที่ทีมคัดเลือกใช้ในการพิจารณาด้วย

5. ความเหมาะสม (choice of material) ทีมคัดเลือกนักแสดงจะเลือกบทที่เหมาะสมให้กับนักแสดงในการทดสอบการแสดง เพราะการเลือกบทจะมีผลต่อความสามารถในการแสดงของนักแสดง

6. ภาพลักษณ์ (appearance) คือ ภาพที่ปรากฏให้เห็นภายนอก เช่น ทีมคัดเลือกจะพิจารณาจากการแต่งกาย เสื้อผ้า ทรงผม เป็นต้น ที่มีความสะดวกและเหมาะสม

7. ความน่าเชื่อถือและประสบการณ์ (credits and experience) คือ สิ่งที่เป็นพื้นฐานที่ผู้ผลิตส่วนใหญ่ต้องการ ก็คือ คนที่มีความสามารถพิเศษ และมีความน่าเชื่อถือค่อนข้างมาก

8. ลักษณะเฉพาะตัว (personality) เป็นเหตุผลหรือตัวแปรสำคัญ และเป็นสิ่งที่ทำให้นักแสดงโดดเด่น และมีคุณค่า

ข้อมูลจาก Wikipedia (เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2555)ได้อธิบายไว้ว่าในศิลปะการแสดง การคัดเลือกนักแสดง (หรือการประกาศรับสมัครนักแสดง) เป็นกระบวนการก่อน

การผลิตสำหรับการเลือกสรร หรือการสรรหานักแสดง สำหรับทั้งนักแสดง, นักเต้น, นักร้อง, นางแบบและความสามารถอื่น ๆ สำหรับการถ่ายทอดสดหรือ บันทึกการทำงาน

กระบวนการคัดเลือกนักแสดง (Casting Process)

กระบวนการคัดเลือกนักแสดง ทีมทดสอบการแสดงจะเข้ามามีส่วนร่วมก่อนที่จะเป็นทีมคัดเลือกนักแสดงซึ่งประกอบด้วย ผู้ผลิต (producer) ผู้กำกับ (director) และนักออกแบบท่าเต้น (choreographer) ในขั้นเริ่มต้นของกระบวนการทดสอบ ผู้แสดงจะนำเสนอสิ่งที่เตรียมมา เช่น บทพูด หรือ เพลง ซึ่งสิ่งที่เตรียมมาทดสอบนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเทปวิดีโอที่แนบมากับประวัติส่วนตัว และนำเสนอให้กับผู้ผลิต ผู้กำกับ และผู้แทนจากบริษัทผู้ผลิต หลังจากนั้น ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการค้นหานักแสดงคนที่มีความเหมาะสม โดยจะอยู่ภายใต้การพิจารณาของทีมงานชุดต่างๆ เช่น ผู้กำกับการแสดงจะพิจารณาทั้งความสามารถของนักแสดงแต่ละคนและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นๆ คือ การมีเคมีเข้ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบาทของละครด้วยโดยอาจจะประกาศรับสมัครนักแสดงออกไปในที่สาธารณะที่รู้จักกันโดยทั่วไป หรือสำหรับนักแสดงที่เป็นมืออาชีพและกึ่งมืออาชีพหรือนักแสดงที่มีลักษณะเฉพาะ (สำหรับบทบาทของผู้แสดงนำ) ในการผลิตภาพยนตร์และโทรทัศน์เป็นกระบวนการที่คล้าย ๆ กัน นักแสดงอาจจะไปทดสอบการแสดงในหลายๆประเภทได้ ก่อนที่จะได้รับบทบาทในการแสดง

วิธีการคัดเลือกนักแสดง การกำหนดตัวนักแสดงสำหรับบทบาทต่างๆ และการคัดเลือกคณะผู้แสดง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ โดยเรียบเรียงจากมัทนี รัตนิน (2546: 61-64)

นักแสดงเปรียบเสมือนตัวแทนของตัวละคร เพราะนักแสดงเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ การกระทำ ในบทละครออกมา ไม่ว่าจะเป็นท่าทาง การเคลื่อนไหว บุคลิก การพูด น้ำเสียง และสีหน้า ให้กับผู้ชมได้รับรู้ ได้สัมผัส เข้าถึงและรู้สึกถึงตัวละครนั้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักแสดงละครเวที การคัดเลือกนักแสดงสำหรับละครเพลงค่อนข้างยุ่งยากกว่าการคัดเลือกสำหรับละครพูดธรรมดาเพราะต้อง คัดเลือกผู้ที่มีความสามารถทั้ง 3 ด้าน คือ ขับร้อง แสดง และเต้นรำ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงรูปร่าง หน้าตา ขนาด ความสูง วัย การพัฒนา ความรู้สึกและอารมณ์อีกด้วย วิธีการคัดเลือกนักแสดงมีขั้นตอน ดังนี้

1. วิธีคัดเลือกแบบเปิด (open audition หรือ general try-out) ผู้กำกับการแสดงอาจให้ทุกคนผลัดกันอ่านบทจากละครทั้งเรื่อง และพูดคุยเกี่ยวกับละครเรื่องนั้น ในด้านโครงเรื่อง (plot) และแนวคิดหลัก (theme) ตัวละคร อย่างคร่าวๆ จากนั้นให้นักแสดงมาแสดงหรืออ่านบทที่ตนเลือกมาเองเป็นฉากสั้นๆ หรือผู้กำกับการแสดงอาจสมมติสถานการณ์บางอย่าง และให้นักแสดงลองแสดงสด (improvise) แล้วเปลี่ยนสถานการณ์ให้นักแสดงลองแสดงปฏิกิริยาออกมาสดๆ แล้วจึงให้แต่ละคนหรือทีละสองคนอ่านบทจากฉากที่คัดเลือกไว้แล้วอ่านสลับกันเพื่อเปรียบเทียบ ซึ่งวิธีการแสดงสด (improvisational approach) นี้ผู้กำกับการแสดงจะสามารถเห็นความว่องไวในปฏิกิริยา ความคล่องตัว ไหวพริบ และความสามารถในการแสดงออกได้ชัดเจน แต่อาจไม่เหมาะสำหรับผู้สมัครที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

ถ้าเป็นละครเพลงอาจร้องเพลงบางเพลงเพื่อให้เกิดอารมณ์ร่วม ผู้กำกับการแสดงจะพิจารณาความสามารถในการแสดง คุณภาพ เสียง อารมณ์ รูปร่างลักษณะ ว่าเหมาะสมหรือไม่ เข้าคู่กันหรือไม่ สีสันไปด้วยกันได้ดีเพียงไร จังหวะในการพูดและแสดง ลีลา ท่าทาง ถ้าเป็นละครเพลงหรือเต้นนาฏลีลาประกอบ ให้ผู้แสดงขับร้องเพลงที่ตนเลือกมา หรือเพลงในเรื่อง และเต้นหรือรำนาฏศิลป์ ลีลา ท่าทาง ตลอดจนการบรรเลงดนตรี

2. วิธีสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (personal-interview method) ผู้กำกับการแสดงจะสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับนักแสดงโดยทั่วไป ประสบการณ์ในการแสดง และพูดถึงละครเรื่องนี้ให้นักแสดงแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ หรือให้อ่านบทบาทของตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง และให้นักแสดงตีความ วิธีการนี้จะนำมาใช้ก็ต่อเมื่อมีตัวละครในเรื่องไม่มาก และได้ผ่านขั้นตอนก่อนหน้านี้มาแล้ว ผ่านการกลั่นกรองนักแสดงจนเหลือจำนวนที่คิดว่าจะมีคุณสมบัติที่เหมาะสม เพื่อมาเลือกบทบาทอีกขั้นหนึ่ง และเพื่อมอบบทบาทที่เหมาะสมกับนักแสดง

การคัดเลือกนักแสดงตามทักษะ

1. ด้านการแสดง ในด้านการแสดงนั้น วิธีการคัดเลือกใช้วิธีเดียวกับการคัดเลือกนักแสดงโดยทั่วไป จากที่กล่าวมาแล้ว

2. ด้านขับร้อง ใช้ได้หลายวิธี เช่น

2.1 แจกเนื้อร้องเพลงในเรื่อง สอนให้นักแสดงทุกคนร้องพร้อมกันเป็นกลุ่ม แล้วเรียกออกมาทีละคน ร้องเดี่ยวในเพลงเดียวกัน วิธีนี้สามารถวัดคุณภาพเสียง และความเหมาะสมกับเพลงในละคร

2.2 ให้นักแสดงขับร้องเพลงที่เตรียมมา เพื่อวัดคุณภาพเสียงและระดับเสียง และอาจแจกเพลงในเรื่องให้ร้องด้วย วิธีนี้อาจใช้เวลานาน เพราะนักแสดงไม่คุ้นกับเพลงในเรื่อง แต่ถ้านักแสดงมีประสบการณ์ ก็จะทำได้อย่างง่าย และเห็นถึงพรสวรรค์ได้ด้วย

3. ด้านนาฏศิลป์ มีหลายวิธีในการคัดเลือก เช่น

3.1 ให้นักแสดง แสดงการเดินที่เตรียมมา เพื่อดูทักษะและศิลปะการสร้างสรรค์

3.2 สอนท่าเต้นง่ายๆ หลายท่าเป็นชุด (series) แล้วพัฒนาสู่ท่าที่ยากขึ้น วิธีนี้ใช้กับผู้ที่ไม่มีความรู้การเต้นมาก่อน ผู้ที่มีความไวในการจดจำท่าและสามารถแสดงได้ในเวลาที่กำหนดแสดงว่าสามารถเรียนรู้ได้เร็ว

การคัดเลือกรอบสุดท้าย

เมื่อนักแสดงทุกคนได้ผ่านการคัดเลือกทั้ง 3 ด้านแล้ว จะเข้าสู่ขั้นตอนสุดท้าย คือ

1.1 คัดเลือกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ ผู้ที่จะพิจารณาบทบาททั้งแสดงและคอรัส กลุ่มที่ 2 สำหรับคอรัสเท่านั้น

1.2 แบ่งการคัดเลือกเป็น 2 ตอน ตอนแรกคัดเลือกพวกคอรัส ตอนที่สองคัดเลือกคนที่ต้องมีบทบาทแสดง

ผู้กำกับการแสดงทุกฝ่าย (ดนตรี-ขับร้อง, แสดง, นาฏศิลป์) ควรเป็นกรรมการในการคัดเลือกรอบสุดท้ายนี้ ผู้ที่มีความสามารถทั้งเดินและขับร้องจะถือความสามารถทางขับร้องเป็นสำคัญ การพัฒนาคุณภาพของเสียง ความสามารถในการขับร้อง รูปร่างหน้าตา ขนาดตัว และความกระตือรือร้น มีน้ำหนักต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวละครในเรื่อง ถ้าเป็นเรื่องชาวบ้าน ธรรมดา คอรัสที่แสดงบทบาทนี้ ไม่จำเป็นต้องมีรูปลักษณ์ดีมาก เน้นความสามารถในการขับร้อง

และคุณภาพเสียงเป็นสำคัญ แต่ถ้าบางเรื่องคอรัสเป็นสาวงามหรือหนุ่มสาว อาจต้องพัฒนา
บุคลิกภาพเป็นสำคัญด้วย ในกรณีแรก ผู้กำกับดนตรีอาจตัดสินใจได้เลย แต่ในกรณี
หลังผู้กำกับเวทีอาจมีสิทธิ์เสียงสำคัญ ต้องมีความออมชอมกันระหว่างผู้กำกับทั้งสองคนเพื่อให้ได้
คนที่สมบทบาทที่สุด

ในการคัดเลือกนักแสดงบทบาทสำคัญนั้น นักแสดงจะต้องขับร้องและอ่านบทร่วมกับคน
ต่างๆ ในกลุ่มผู้คัดเลือก เพื่อเปรียบเทียบเสียง รูปร่างหน้าตา ความสามารถ ความเหมาะสม
บุคลิกลักษณะ พลัง ความไวต่อความรู้สึกอารมณ์ เป็นต้น ผู้กำกับการแสดงจะต้องตัดสินใจใน
บทบาทนั้นว่าความสำคัญอยู่ที่การขับร้องมากกว่าการแสดง หรือการแสดงมากกว่าการขับร้อง

วิธีการแก้ไข หรือทางออก คือ ปรับเปลี่ยนบทบาทของตัวละครนั้น หรือ ไม่เจาะจงตัวผู้ร้อง
อาจให้ตัวละครบทบาทอื่นขับร้องแทนนักแสดงที่เก่งแต่ขับร้องไม่ได้ หรือไม่ดีพอ หรืออาจให้
นักร้องเสียงนำในคอรัสขับร้องแทนก็ได้ วิธีแก้ก็อย่างหนึ่งก็คือ เพลงบางเพลงที่เป็นที่นิยมอยู่แล้ว
ให้นักแสดงที่เก่งๆ ขับร้องแบบขบขัน ซึ่งกลับได้ผลดีกว่านักร้องที่เสียงตื้ออีกด้วย

การกำหนดตัวนักแสดงสำหรับบทบาทต่างๆ (casting)

หลังจากที่ผู้กำกับการแสดงได้พิจารณาบทละครแล้ว จะเกิดภาพในใจว่า ตัวละครแต่ละ
ตัวมีลักษณะและคุณสมบัติอย่างไร รูปร่างหน้าตา เสียง ท่วงท่า บทบาท รวมถึงความสามารถ
พิเศษ เป็นต้น สำหรับรูปร่างหน้าตาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับตัวละคร เพราะผู้ชมมักมีจินตนาการอยู่
ในใจว่าเป็นอย่างไร แต่สิ่งที่มีความสำคัญยิ่งกว่ารูปร่างหน้าตา คือ ความสามารถในการแสดงและ
ทรัพยากรที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวที่สามารถพัฒนาได้มาก และมีศักยภาพ (potentiality) นักแสดงบาง
คนมีรูปร่างหน้าตาเหมาะ แต่มีปัญหาเวลาซ้อมและไม่สามารถพัฒนาได้เลย หรืออาจจะต้อง
ใช้เวลาอีกมาก หรือบางคนเหมาะสมแต่ไม่มีเวลาให้เพียงพอ ผู้กำกับการแสดงจะต้องใช้
วิจรรณญาณในการเลือกนักแสดง สิ่งที่ต้องพิจารณาคุณสมบัติของนักแสดง มีดังนี้ รูปร่าง
ลักษณะโดยทั่วไป และลักษณะพิเศษ (ถ้ามี) วัยและเพศของนักแสดง คุณภาพของเสียงและการ
พูด (diction) ลักษณะการเคลื่อนไหว (sense of movement) กับจังหวะ (rhythm) และการพัฒนา
ของความรู้สึกและอารมณ์

นอกจากนี้ การพิจารณาความเหมาะสมกับบทบาทของตัวละคร ควรพิจารณาเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานและความเข้าใจเกี่ยวกับละคร (sense of theatre and background) สังเกตตัวนักแสดงว่าในเวลาที่ได้รับฟังการแนะนำหรือการตีความบทบาทของตัวละคร (character interpretation) ผู้แสดงสามารถเข้าใจได้รวดเร็ว และสามารถแสดงได้ตรงตามความต้องการหรือไม่ เพียงไร เป็นการทดสอบความเข้าใจและความไวต่อความรู้สึกเกี่ยวกับละครของผู้แสดง

2. จินตนาการ และความละเอียดอ่อนของความรู้สึก (imagination and sensitivity) อาจให้นักแสดงทดลองแสดง โดยมีดนตรีหรือไม่มีดนตรีประกอบก็ได้ หรือสมมติสถานการณ์ขึ้นเพื่อให้นักแสดงสร้างสรรค์ท่าทางด้วยจินตนาการ เป็นการทดสอบความสามารถในด้านการใช้จินตนาการ ความอ่อนไหวทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก การแสดงออกทั้งท่าทาง การพูด และน้ำเสียง

3. แรงดึงดูดใจผู้ชม พลังในการส่งเสียง และความรู้สึกสู่ผู้ชม (audience appeal and power of projection) ผู้กำกับการแสดงนั่งอยู่ในโรงละคร เปรียบเสมือนผู้ชม เพื่อที่จะสามารถพิจารณานักแสดงจากระยะไกลได้ ว่านักแสดงมีภาพลักษณ์ คุณสมบัติ เสียง เส้นดึงดูดใจ ความประทับใจประทับใจต่อผู้ชมได้มากน้อยเพียงใด พลังเสียง คุณภาพเสียง ความชัดเจนในการพูด ความกังวานใสหรือความทึบของเสียง การแสดงออกทางร่างกาย กิริยา ท่าทาง และความรู้สึก สามารถ “ส่ง” (project) ได้ถึงตัวผู้ชมหรือไม่และมากน้อยเพียงใด

4. ประสบการณ์ในการแสดง นักแสดงที่มีประสบการณ์หรือมีความชำนาญ มักมีข้อได้เปรียบมากกว่าผู้ที่อาจมีภาพลักษณ์เหมาะสมแต่ขาดประสบการณ์ เพราะทำให้ผู้กำกับทำงานง่ายกว่าถ้านักแสดงมีประสบการณ์และมีเทคนิคที่ดี

5. สีสันของบุคลิกส่วนตัว (personal tonality) หมายถึงคุณลักษณะที่ฉายออกมาจากบุคลิกส่วนตัวของนักแสดง เช่น ความสุภาพอ่อนโยน จริตจะก้านแพรวพราว ความนุ่มนวลความแข็งแกร่ง เป็นต้น ผู้แสดงสามารถปรับเปลี่ยนบุคลิกได้ตามตัวละครมากน้อยเพียงใด ไม่ควรมีบุคลิกของตนเองที่แรงไปจนกลบบุคลิกของตัวละคร

6.ความสามารถที่จะแสดงละครในรูปแบบ ประเภท หรือแนว ของละครที่ผู้กำกับการแสดงต้องการ หากละครที่จะแสดงมีรูปแบบและมีแนวทางที่ชัดเจน นักแสดงนั้นมีความสามารถ และทักษะเหมาะสมกับละครหรือไม่ เพียงใด

การคัดเลือกคณะผู้แสดง

ในการคัดเลือกคณะผู้แสดงนั้น จะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งเรื่องด้วย (ensemble) เพื่อดูว่าเมื่อแสดงพร้อมกันในแต่ละฉาก จะประสานหรือขัดแย้งกันอย่างไร โดยนำภาพถ่ายของนักแสดงมาวางเทียบเคียงกัน โดยพิจารณาภาพลักษณ์ คุณสมบัติทางเสียง ลีลา ท่าทาง พร้อมกันทุกคนว่าภาพที่ปรากฏบนเวทีออกมาเป็นอย่างไร นักแสดงที่ดีจะต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นหมู่คณะ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

แนวคิดละครเพลง ผู้วิจัยใช้แนวคิดดังกล่าวเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา และใช้เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์ แนวคิดองค์ประกอบของละครเวทีและแนวคิดการคัดเลือกนักแสดง ใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ทั้งสองข้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัญญพิชญ์ ปวีตภา (2554) การคัดเลือกและฝึกฝนนักแสดงสำหรับหนังสั้นในมิติเพศวิถี โครงการ Thai Queer Short Film 1 งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกนักแสดง ตลอดจน ศึกษาแนวทาง การแนะนำและฝึกฝนนักแสดงของผู้กำกับหนังสั้นในมิติเพศวิถี ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ในการคัดเลือกนักแสดงที่ผู้กำกับเลือกใช้ คือ การคัดเลือกนักแสดงจากเพศของนักแสดง, การคัดเลือกนักแสดงจากบุคลิกภายนอก, การยอมรับที่จะแสดงในบทบาทตัวละครที่มีเพศวิถีเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ, คุณภาพของเสียงและการพูด, การเคลื่อนไหวและจังหวะ, การพัฒนาของความรู้สึกและอารมณ์ ทั้งนี้ด้วยปัญหาข้อจำกัดด้านเวลาทำให้ผู้กำกับต่างก็เลือกนักแสดงที่มีพื้นฐานทักษะ หรือประสบการณ์ด้านการแสดงอยู่ก่อนแล้วมาทำงาน ในส่วนของการฝึกฝนนักแสดงพบว่า ผู้กำกับต้องการแนะนำป้อนข้อมูลให้ผู้กำกับเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศวิถีให้ตรงกับนักแสดง ผู้กำกับในโครงการใช้วิธีส่งโครงเรื่องและบทให้นักแสดงอ่าน และอาศัยการพูดคุยกับนักแสดงก่อนเริ่มการแสดงจริง เพื่อความเข้าใจทิศทางเดียวกัน และสรุปสิ่งที่ผู้กำกับต้องการในฉากนั้นๆ เพื่อให้การแสดงออกมาเป็นธรรมชาติและสมจริง

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ในเรื่องของเกณฑ์ที่ผู้กำกับการแสดงใช้ในการคัดเลือกนักแสดง ในด้านต่างๆ ประกอบกันหลายด้าน ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยต่อไปได้

ชโลธร จันทะวงศ์ (2554) การสร้างสรรค์ละครเพลงของ บริษัท ดรีมบอกซ์ เอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด และ บริษัท ซีเนริโอ จำกัด พ.ศ.2533-2553 งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการสร้างสรรคละครเพลงและดนตรีสำหรับละครเพลงของทั้งสองบริษัท ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการสร้างสรรคละครเพลงและดนตรีสำหรับละครเพลง และศึกษาทัศนคติของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ นักการละคร และกลุ่มผู้ชมที่มีต่อละครเพลง

งานวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยที่ดึงดูดให้ผู้มาชมละครเพลงของทั้งสองบริษัทมีความแตกต่างกัน กลุ่มผู้ชมที่ผู้วิจัยสำรวจความเห็นทางอินเทอร์เน็ตพบว่าสนใจใน บทละคร ของบริษัท ดรีมบอกซ์ ๔ เป็นอันดับแรก ในขณะที่กลุ่มผู้ชมให้ความสนใจกับ นักแสดง ของบริษัท ซีเนริโอ ๔ เป็นอันดับแรก

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ในเรื่องของปัจจัยที่ดึงดูดผู้ชมให้มาชมการแสดงของทั้งสองบริษัท คือ นักแสดง เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของผู้วิจัย คือ การคัดเลือกนักแสดงในละครเวที ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของละครเวที และส่งผลต่อการรับชมของผู้ชม ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

อาภาวี เศตะพราหมณ์ (2552) กระบวนการสร้างสรรค์ละครดนตรีเรื่อง “กว่าฉันจะเป็น...” ตามแนวทางของ แบร์ทอลท์ เบรคชท์ เพื่อสื่อประเด็นวัยรุ่นกับยาเสพติด งานวิจัยนี้มุ่งศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และประเมินผลละครเพลง โดยหนึ่งในกระบวนการสร้างสรรค์ละครเพลงก็คือ การคัดเลือกนักแสดง งานวิจัยนี้ได้อธิบายไว้ว่า เนื่องจากการแสดงละครเพลง ที่มีส่วนประกอบของการร้อง การแสดง และการเต้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้นักแสดงที่มีความสามารถทั้งสามด้าน ในส่วนของนักแสดงที่มาเล่นละครในครั้งนี้ แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ นักแสดงที่มีประสบการณ์การเล่นละครแบบสมจริง (Realistic theatre) และนักร้องที่เคยผ่านงานละครเพลงในแบบดรามาทิค (Musical dramatic theatre) ซึ่งข้อดีในการคัดเลือกนักแสดงทั้งสองกลุ่มนี้ คือ

สามารถฝึกหัดการแสดงในทุกๆ ด้านได้อย่างรวดเร็วเพราะนักแสดงที่มีทักษะครบทั้ง การร้อง การเต้น และการแสดง ทำให้ง่ายในการกำกับการแสดง

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ในเรื่องของคุณสมบัติในการคัดเลือกนักแสดงละคร เพลง คือ ความสามารถทางการร้อง การแสดง และการเต้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของนักแสดงซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ภัญญารินทร์ อิงคุลานนท์ (2550) สถานภาพวิชาชีพและกระบวนการสื่อสารของผู้ฝึกสอนการแสดงกับนักแสดงในสื่อละครเวที ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และภาพยนตร์โฆษณา งานวิจัยนี้ศึกษาเส้นทางการเข้าสู่อาชีพของผู้ฝึกสอนการแสดง กระบวนการสื่อสารในการทำงานของผู้ฝึกสอนการแสดงกับนักแสดง ตลอดจนปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาทางการแสดงให้แก่นักแสดงในสื่อละครเวที ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และภาพยนตร์โฆษณา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ฝึกสอนการแสดงมาจากการประกอบอาชีพต่างๆ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาด้านศิลปะการแสดงในสถาบันอุดมศึกษา นักแสดงอาชีพ ผู้ช่วยผู้กำกับ ผู้ช่วยผู้ฝึกสอนการแสดง ฝ่ายคัดเลือกนักแสดง ตลอดจนผู้เขียนบทและผู้กำกับ 2. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาทางการแสดงของนักแสดงที่แตกต่างกัน ได้แก่ ความแตกต่างทางด้านเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ความแตกต่างของสื่อละครเวที ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และภาพยนตร์โฆษณา 3. บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานกับผู้ฝึกสอนการแสดงมีความคิดเห็นว่า คุณสมบัติที่สำคัญในการเป็นผู้ฝึกสอนการแสดง คือ มีทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะทางการแสดง ควรผ่านการเรียนการแสดงมาก่อน มีประสบการณ์ทางการแสดง มีจิตวิทยาที่ดี มีไหวพริบ ปฏิภาณ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีทักษะความรู้เรื่องเทคนิคการถ่ายทำ และมุกกลิ้ง เป็นต้น

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ในประเด็นเรื่องกระบวนการสื่อสารในการทำงานของผู้ฝึกสอนการแสดงกับนักแสดง ตลอดจนปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาทางการแสดงให้แก่นักแสดง คือ ผู้วิจัยใช้ในการหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยเป็นแนวทางในการการสัมภาษณ์

สรวรยา แก้วมีชัย (2550) กระบวนการสื่อสารระหว่างผู้กำกับการขับร้องและนักร้องเพื่อพัฒนาการสำหรับการบันทึกเสียงเพลงไทยสากล งานวิจัยนี้มุ่งศึกษากระบวนการสื่อสารระหว่าง

ผู้กำกับการขับร้องและนักร้องในการบันทึกเสียงเพลงไทยสากล ศึกษาคุณสมบัติของนักร้องและปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารของผู้กำกับการขับร้อง และศึกษาทัศนคติของผู้กำกับการขับร้องและนักร้องที่มีต่อการพัฒนาการขับร้องเพลงไทยสากล

ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการสื่อสารระหว่างผู้กำกับการขับร้องและนักร้องในการบันทึกเสียงเพลงไทยสากล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การสื่อสารก่อนการบันทึกเสียง การสื่อสารระหว่างการบันทึกเสียง และการสื่อสารหลังการบันทึกเสียง 2. คุณสมบัติของนักร้องและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการสื่อสารของผู้กำกับการขับร้องในการบันทึกเสียงเพลงไทยสากล ได้แก่ ความสามารถด้านสื่อสารอารมณ์เพลง ทักษะในการร้องเพลงและดนตรี สภาพร่างกายและจิตใจ ความมีวินัย เอกลักษณะเฉพาะตัวในการร้อง ความถือตัวเองเป็นสำคัญ ทัศนคติ สถานภาพทางสังคม เพศ วัย ความสนิทสนมคุ้นเคย บรรยากาศในการทำงาน บุคคลอื่น เวลา อุปกรณ์และสภาพแวดล้อมของห้องบันทึกเสียง และอำนาจตัดสินใจในงาน 3. นักร้องที่จะพัฒนาตนเองได้ดีขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพที่เอื้ออำนวย ความมุ่งมั่นตั้งใจจริง ทัศนคติต่อการขับร้องที่ถูกต้อง สภาพแวดล้อม การฝึกฝน การรักษาสุขภาพกายและใจ การเปิดรับความรู้ใหม่ๆ การประเมินการร้องเพลงของตนเอง การค้นหาเอกลักษณ์ในการร้องเพลงที่เหมาะสมกับตนเอง

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ในแง่ของการสื่อสารระหว่างผู้กำกับการขับร้องและนักร้อง เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับละครเวที เดอะมิวสิคัล ที่มีองค์ประกอบในเรื่องของการร้องเพลงเป็นประเด็นสำคัญ ทำให้ทราบถึงคุณสมบัติของนักร้อง ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การร้องเพลงและการพัฒนาตัวเองของนักร้องที่เหมาะสมด้วย

กุสุมา เทพรักษ์ (2548) กระบวนการสร้างสรรค์ละครสำหรับเด็ก จากเรื่อง “เจ้าหญิง” ของ บินหลา สันกาลาคีรี นักเขียนรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2548 งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา กระบวนการสร้างสรรค์ละคร และศึกษาสารัตถะและสุนทรียรสของผู้ชม โดยผลการวิจัยพบว่า ในองค์ประกอบของละครสามอันดับแรกที่ถูกชมชื่นชอบ คือ นักแสดง บทละคร ดนตรีและเสียงประกอบ ซึ่งสังเกตได้ว่านักแสดงมีความสำคัญและมีผลต่อผู้ชมละครเวที ซึ่งงานวิจัยนี้ได้อธิบายถึงการคัดเลือกนักแสดงไว้ว่า เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของละครเป็นอย่างมาก หากคัดเลือก

นักแสดงที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายกับตัวละครจะทำให้ผู้กำกับการแสดงทำงานง่ายขึ้น และผู้ชมก็เชื่อในสิ่งที่พบเห็นบนเวที รู้สึกมีอารมณ์คล้อยตามไปกับตัวละครได้ โดยงานวิจัยนี้ได้สรุปคุณสมบัติของนักแสดงไว้ดังนี้ มีใจรักละครเวที มีทักษะทางด้านการแสดงละครเวที มีบุคลิกลักษณะตรงกับตัวละคร มีจิตใจเปิดกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเวลาว่างสำหรับการซ้อม โดยเกณฑ์ทั้ง 5 ข้อนี้ จะทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ในเรื่องของขั้นตอนและเกณฑ์ในการคัดเลือกนักแสดงละครเวทีซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการหาข้อมูลเพิ่มเติมและใช้ประกอบการวิเคราะห์ต่อไปได้

สุพรรณษา พูแสง (2548) อิทธิพลของภาพแบบฉบับ ภาพตายตัว และภาพต้นแบบในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย งานวิจัยนี้ศึกษาถึง วิธีการคัดเลือกนักแสดงเพื่อสวมบทบาทตัวละครต่างๆ ในละครโทรทัศน์ เพื่อเข้าใจถึงอิทธิพลของ ภาพแบบฉบับ ภาพตายตัว และภาพต้นแบบที่มีต่อการคัดเลือกนักแสดง รวมถึงปัจจัยเงื่อนไขอื่นๆ ที่มีผลต่ออิทธิพลของภาพแบบฉบับ ภาพตายตัว และภาพต้นแบบในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย

ผลการศึกษาพบว่า วิธีการคัดเลือกนักแสดงเพื่อสวมบทบาทตัวละครต่างๆ ในละครโทรทัศน์ มี 3 ขั้นตอนหลักสำคัญ คือ การศึกษาตัวละครและวางแผนกำหนดบทบาทตัวละคร การพิจารณาสรรหานักแสดง และการตัดสินใจคัดเลือกนักแสดง และยังพบว่า ในกระบวนการคัดเลือกนักแสดงนั้น ภาพตัวแทนทั้ง 3 ระดับ มีอิทธิพลต่อการตีความลักษณะตัวละครและการตัดสินใจคัดเลือกนักแสดง โดยส่วนใหญ่เป็นอิทธิพลที่มีผลต่อการตัดสินใจร่วมกับความสามารถทางการแสดงและปัจจัยเงื่อนไขอื่นๆ ได้แก่ ระบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้ผลิตกับนักแสดง นโยบายทางการตลาด ของสถานีโทรทัศน์หรือผู้ผลิตละคร งบประมาณ ตารางการทำงานและอุปนิสัยส่วนตัวของนักแสดง แต่ในหลายกรณีของการคัดเลือก ปัจจัยเงื่อนไขเหล่านี้ก็ทำให้ภาพแบบฉบับ ภาพตายตัว และภาพต้นแบบ ไม่มีอิทธิพลใดๆ ต่อการตัดสินใจคัดเลือกนักแสดงได้เช่นกัน

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ในเรื่องของระบบการคัดเลือกนักแสดงว่ามีขั้นตอนปัจจัยและเงื่อนไขมีอะไรบ้าง ที่เข้ามามีบทบาทและส่งผลต่อการคัดเลือกนักแสดง โดยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เป็นแนวทางประกอบการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบข้อมูลของผู้วิจัยต่อไปได้

กนกพันธ์ จินตนาดิolk (2546) การสื่อสารระหว่างผู้กำกับการแสดงและนักแสดงในการแสดงละครเวที (พ.ศ.2486-2496) และละครโทรทัศน์ (พ.ศ.2498-2519) โดยในส่วนของ การคัดเลือกนักแสดง ผลการศึกษาพบว่า ในการคัดเลือกนักแสดงมักจะเลือกจากบุคลิกภายนอกเป็นหลัก คือ ดูรูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ให้ตรงหรือใกล้เคียงกับบทประพันธ์ หรือบทละครตามที่คุณเขียนบรรยายถ้าเป็นบทพระเอกหรือนางเอกต้องมึลักษณะที่ดูดี หน้าตาสวยงาม มีน้ำเสียงไพเราะ เพราะลักษณะเหล่านี้เป็นที่นิยมของผู้ชม

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ในเรื่องของนักแสดง การคัดเลือกนักแสดงของละครเวทีในอดีต ซึ่งสามารถนำข้อมูลนี้มาเป็นข้อมูลพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป รวมทั้งสามารถใช้เปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือนหรือความแตกต่างของการคัดเลือกในอดีตมาสู่ยุคปัจจุบันได้

ปาริฉัตร เสวตเศรณี (2541) กระบวนการและปัจจัยในการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ไทย งานวิจัยนี้ศึกษา ถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ และเข้าใจถึงกระบวนการและปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการและขั้นตอนในการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน จากการใช้แนวคิดการจัดคนเข้าทำงานเป็นกรอบในการอธิบาย ได้แก่ การวางแผนกำหนดบทบาทนักแสดง การพิจารณาสรรหานักแสดง การคัดเลือกนักแสดง และการฝึกฝนพัฒนานักแสดงนักแสดง อย่างไรก็ตาม กระบวนการคัดเลือกนักแสดงในละครโทรทัศน์ไทย จะไม่มีขั้นตอนที่เป็นมาตรฐานชัดเจน และไม่เน้นการทดสอบความสามารถของนักแสดง เนื่องจากการคัดเลือกนักแสดงจะขึ้นอยู่กับตัวบุคคลเป็นหลัก คือ ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ และผู้มีอำนาจในการวางตัวแสดงของสถานีโทรทัศน์ในการคัดเลือกนักแสดงตามมุมมองและความพึงพอใจส่วนบุคคล ภายใต้พื้นฐานการคัดเลือกนักแสดงที่มีความเหมาะสมทางการตลาด เพื่อตอบสนองผู้ชมละครโทรทัศน์

ดังนั้น ระบบอุปถัมภ์และนโยบายทางการตลาด จึงเข้ามามีส่วนสำคัญในการคัดเลือกนักแสดง ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดงละครโทรทัศน์ แบ่งได้เป็น 9 ปัจจัย ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกนักแสดง ตัวแทนบริษัทโฆษณา ผู้ชม ปัญหาและเงื่อนไขที่เกิดจากนักแสดง ความชำนาญและความสามารถของนักแสดง ระบบอุปถัมภ์กับการคัดเลือกนักแสดง เวลาออกอากาศ เวลาการทำงานและสภาพการแข่งขัน

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ในด้านของกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของผู้ผลิตในการคัดเลือกนักแสดง รวมถึง ทำให้ทราบปัจจัยในด้านต่างๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลและสิ่งที่มีผลต่อการคัดเลือกนักแสดง โดยผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลประกอบในการสัมภาษณ์และใช้เปรียบเทียบข้อมูลกับผู้วิจัยได้มา

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้วิเคราะห์ได้ว่า ผลจากการศึกษาดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลัก คือ วิธีการและขั้นตอนในการคัดเลือกนักแสดง คุณสมบัติของนักแสดง ปัจจัยในการคัดเลือกนักแสดง และกระบวนการสื่อสารในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำผลที่ได้นี้มาเป็นข้อมูลพื้นฐาน เป็นแนวทางในการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม และใช้ประกอบการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยต่อไปได้